

- 1944 - Na jeseň roku 1944 prišli na územie našej obce jednotky nemeckej armády. Ubytovali sa v kaštieli, kde bol zriadený poľný lazaret. Na začiatku r. 1945 pricválali do chotára našej obce hitlerovskí vojenski inžinieri, aby vymerali protitankové zákopy, ktoré mali zdržať víťazný postup Červenej armády. Na výzvu vtedajšej vlády museli nastúpiť všetci občania vo veku od 18 do 50 rokov do práce na kopaní zákopov, ktoré sa tiahli medzi Bábom a Rumanovou smerom od križa na Rišňovce cez Tomány z južnej strany obce Rumanová. Obyvatelia nastupovali do práce s nechuťou a ako len mohli, prácu sabotovali. Na hodinu im síce platili 5,- Kčs. ale za tieto peniaze si nemohli nič alebo len máločo kúpiť, pretože nemeckí vojaci vykúpili a vydrancovali všetok tovar, ktorý z čiastky skonzumovali a z čiastky z zasielali domov do Ríše.
- 1945 - Oslobodenie v r. 1945 – Občania kopali zákopy síce s odporom, ale nedali sa vyprovokovať do nerozvážnych činov, lebo vedeli s istotou, že fašistickému bačovaniu už odzvonilo. Demokraticky zmýšľajúci občania, ilegálni pracovníci a prevažná väčšina občanov neskrývali svoju radosť z víťazstiev Červenej armády a jej oslobodzujúceho pochodu. Domáci gardistickí a ľudáci zapredanci akosi onemeli, začali sa vzdávať svojich funkcií a hľadali si alibi. Dňa 27. marca 1945 sa objavili nad obcou prvé sovietske lietadlá. Bombardovali v ten deň zvyšky fašistických vojsk, ktoré sa ešte nachádzali v obci. Pri tomto bombardovaní bolo zabitých 6 koní nemeckej armády, 4 kusy ošípaných a 2 kravy, ktoré boli majetkom miestnych občanov. Na ľudských životoch nebolo strát, iba 6 občanov bolo zranených. Medzi tým nemecké vojská ustupovali neorganizovane a v zmätku pred Červenou armádou, ktorá sa nezadržateľne blížila k chotáru obce. Konečne 30. marca 1945 večer o 23. hodine dorazila prvá hliadka Červenej armády na územie našej obce. Musela sa však stiahnuť späť do Bábu, pretože obec bola ešte obsadená nemeckým vojskom. Ráno dňa 1. apríla o 8. hodine podnikli vojská Červenej armády útok na nemecké pozície v obci a podarilo sa im vytisknúť fašistov z dolného konca obce a dostať sa až po národnú školu. V severozápadnej časti obce sa ešte držali hitlerovské kordy. S týmito Červená armáda zvädzala tuhé boje až do 13. hodiny, kedy fašisti boli definitívne porazení a odtiahli z obce. Pri ústupe fašistických vojsk bolo vypálených 6 roľníckych usadlostí, zabitých 4 kone, vybité okná na budovách, všetky okná na škole, kde stáli sovietske kanóny. V bojoch o obec položilo život 11 príslušníkov Červenej armády, ktorým sa postavil v prostriedku obce pomník. Z ustupujúceho fašistického vojska padli štyria vojaci. Obyvatelia s radosťou vítali prvých červenoarmejcov a prejavovali im vďaku za oslobodenie. Občania vychádzali z úkrytov a tešili sa z nového života. Prestalo dunenie kanónov a detonácie bômb. Ľudia hľadali s nádejou do budúcnosti. Túžili po novom krajsom živote, po živote bez vykorisťovania.

Čo sa od oslobodenia vybuďovalo? Prvým činom revolučného národného výboru bolo zriadenie novej meštianskej školy, ktorá bola povolená od 1.

septembra 1945. Vyhovujúcej budovy však nebolo. Bolo sa treba postarať aspoň o provizórne umiestnenie. Pre tento účel bola vyhliadnutá baliareň na Hornom dvore, takzvanej Juhásni, ktorá bola vtedy vo vlastníctve veľkostatku Obchodnej komory v Bratislave. Baliareň bola novšou stavbou z pálených tehál, ktorá stála medzi drevenými sušiarňami tabaku. Politická obec adaptovala strednú časť baliarne, ktorú prehradila priečnym a bočným múrom. Takto vznikli dve miestnosti, z ktorých boli utvorené dve učebne. Taktiež zborovňa bola umiestnená na Hornom dvore. V rokoch 1950 – 1955 sa vyštrkovali všetky cesty v Búdach a bola aj vykopaná obecná studňa. Taktiež sa vybuďoval most smerom na Vinohrady. V r. 1958 bol postavený nový Miestny národný výbor za sumu vo výške Kčs 212 000,-.

1947 - Všetky školy školského inšpektorátu v Hlohovci poriadali školskú výstavu výkresov ľudových a meštianskych škôl v dňoch 8. až 15. júna 1947. Tunajšia škola spolu s priškolenými obcami spoločne vystavovala výkresy a ručné práce dievčienec. Výstava bola inštalovaná v telocvični štátnej meštianskej školy v Hlohovci. Čistý zisk z výstavy bol venovaný na učiteľskú knižnicu. Tunajšia škola dostala 11. cenu za vystavené výkresy.

1948 - Školský rok sa začal dňa 1.9.1948. Začiatkom školského roka sa zavádza do vyučovania i do výchovy celkom nový duch. Uvádzajú sa do života nové učebné osnovy – nové úlohy výchovy i výučby. Úlohou čl. ľudovodemokratickej školy je starať sa o všestranný, rozumový, citový, mravný a telesný rozvoj žiactva. Vzdelávať mládež v duchu pokrokových, národných tradícií a ideálov humanity, vychovávať k samotnému mysleniu, cieľavedomému počínaniu, čínorodej práci a družnej spolupráci. Prebúdzajú v mládeži túžbu po samo vzdelávaní a pokroku. Viest' ju k činnej účasti na živote školy a na budovateľskom diele republiky. Pestovať zmysel pre spoločenstvo v rodine, národe, Slovanstve a ľudstve. Vychovávať národne a politicky povedomých občanov ľudovo-demokratického štátu, statočných obrancov vlasti a oddaných zástancov pracujúceho ľudu a socializmu. Tieto smernice musia presahovať celé vyučovanie i výchovu. Počet zapísaných žiakov na začiatku školského roka je 156.

1949 - Od 8. februára 1949 bola zavedená stravovacia akcia na škole v rámci „Medzinárodného detského fondu“. Potraviny ako: sušené mlieko z Kanady, mäso v konzervách z Austrálie, ryby, maslo z Ameriky boli bezplatne dodávané škole z Okresnej starostlivosti o mládež z Hlohovca až do 30. júna 1949. Žiaci platili denne len 1 Kčs na réžiu.

1951 - Uverejnený článok v Pionierskych novinách, zaslaný Pionierskou organizáciou 3. triedy. Usilovnou prácou najďalej zájdeme.

Na Strednej škole v Rumanovej zavládol celkom nový duch, Žiaci porozumeli, že len spoločnou prácou sa dopracujú výsledku a prispievajú tak k vybudovaniu našej vlasti. Keď by sme si v posledných dňoch zašli do Rumanovej alebo do

Bábu, istotne by sme si museli všimnúť, ako žiaci tamojšej školy usilovne pracujú na brigádach pri rozličných poľnohospodárskych prácach. A keď už bolo po brigáde, prišla výplata. Na návrh žiakov sa rozhodli, že zarobené peniaze si nerozdelia medzi sebou, ale ich nechajú škole na zakúpenie inventáru. Tak si žiaci z vlastnej práce kúpili stolnotenisový stôl, rádioprijímač, šijací stroj, knihy, skrine na papuče, gramofón, písací stroj, zariadili si bábkové divadlo a 2 volejbalové ihriská. Okrem toho im okresný národný výbor venoval ako odmenu kinoaparát v hodnote 56.000 Kčs. A že sú žiaci s týmto darom veľmi spokojní, o tom svedčí to, že každý týždeň dva razy počúvajú rozhlas a raz za mesiac si pozrú i film.

1952 - Dňa 25.2.1952 mali naši pionieri veľkú slávnosť. 22 pionierov zložilo v tento deň sľub. 22 mladých budovateľov socializmu dostalo v tento deň šatky, symbol červenej zástavy, pod ktorou pracujúci viedli boj za svoje práva a pod ktorou aj zvíťazili. Tento deň bol slávnostným nielen pre našu školu, ale aj pre celú obec. Slávnosti sa zúčastnili aj pionieri Strednej školy, zástupcovia ľudovej správy, MoKSS a rodičia.

1958 - V roku 1958 sa začal stavať družstevný dvor. Na návrh členov družstva Františka Bohunického a Jozefa Kohúta ho umiestnili pri ceste vedúcej do Rišňoviec za potokom asi dvestopäťdesiat metrov za dedinou. V tomto roku sa vystaval jeden kravín s kapacitou 96 kusov dobytky, tri ošipané s kapacitou 280 kusov a dokončila sa jedna hydináreň pre 500 kusov sliepok. Do týchto priestorov sa nemohol sústrediť všetok dobytok a hydina, takže väčšia časť živého inventára družstva sa umiestnila vo väčších prázdnych maštaliach súkromníkov (Varga, Sitár), v záhrade Antona Dubravca zriadili provizórnu hydináreň.

1959 - V roku 1959 vstúpili do JRD ďalší súkromne hospodáriaci roľníci, takže celková výmera pôdy družstva (bez záhumienkov) činila 541,01 ha, z čoho ornej pôdy 532,81 ha. Počet členov družstva vzrástol na 185, taktiež toľko bolo záhumienkov (výmera 0,50 ha). Celková výmera pôdy záhumienkov bola 92,5 ha ornej pôdy.

V roku 1959 bol do malej miestnosti vedľa úradnej miestnosti namontovaný miestny rozhlas nákladom 80.412 Kčs. Do peknej novostavby MNV ako prvý predseda MNV vstúpil František Tíbenský. Prvé vysielanie miestneho rozhlasu otvoril tajomník MNV Ľudovít Čúzy dňa 1. mája 1959. Ako stála administratívna pracovníčka MNV od r. 1952 účinkovala Františka Dianová, obyvateľka Rumanovej.